

Вишновецький В. М., к.ю.н., доцент
Самоха Д. А., студентка магістратури,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ДО ПИТАННЯ ПРО МІСЦЕ МІЖНАРОДНОГО ДОГОВОРУ В СИСТЕМІ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ

Україна як учасник багатьох міжнародних договорів з митних питань розвиває національне митне законодавство у напрямі гармонізації та уніфікації із загальноприйнятими у міжнародній практиці нормами і стандартами.

Однак, питання про місце міжнародних договорів у системі національного законодавства в цілому і, зокрема, в системі законодавства України з питань державної митної справи залишається відкритим.

Згідно зі ст. 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України (далі – ВР України), є частиною національного законодавства України [1].

Відповідно до цього конституційного положення ч. 1 ст. 1 Митного кодексу України (далі – МКУ) до складу законодавства України з питань державної митної справи відносить міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана ВР України [2].

Закон України «Про міжнародні договори» визначає, що згода України на обов'язковість для неї міжнародного договору може надаватися шляхом підписання, ратифікації, затвердження, прийняття договору, приєднання до договору (ч. 1 ст. 8) [3]. Відповідно, згода ВР України на обов'язковість міжнародного договору надається шляхом прийняття закону про ратифікацію, невід'ємною частиною якого є текст міжнародного договору (ст. 9), а в разі приєднання до договору або його прийняття – у формі закону України про приєднання до міжнародного договору або закону України про прийняття міжнародного договору, невід'ємною частиною яких є текст міжнародного договору (п. а) ч. 1 ст. 13) [3].

Таким чином, у ч. 1 ст. 1 МКУ мова йде лише про ті міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана ВР України, тобто шляхом прийняття закону про ратифікацію, закону про приєднання або закону про прийняття міжнародного договору, невід'ємною частиною яких є текст відповідного міжнародного договору.

Включення до законодавства України з питань державної митної справи лише міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана ВР України, залишає невизначеним віднесення до його складу міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана шляхом

підписання або затвердження, наприклад, Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів від 14.06.1983 р., згода на обов'язковість якої надана указом Президента України про приєднання [4] і яка є основою для Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності.

Використана в ст. 1 МКУ правова конструкція, з урахуванням положень ст. 9 Конституції України, дає підстави для висновку, що такі міжнародні договори не є частиною національного законодавства України, оскільки згода на їх обов'язковість не надана ВР України [5, с. 293] і, відповідно, не входять до складу законодавства України з питань державної митної справи.

Водночас, МКУ при врегулюванні окремих митних відносин відсилає до міжнародних договорів, спосіб надання згоди яких на їх обов'язковість для України взагалі не визначено (ч. 1 ст. 281, ч. 1 ст. 320 та п. 14 ч. 2 ст. 544) [1].

Крім того, така ситуація видається не зовсім логічною з огляду на механізм вирішення суперечностей між міжнародним договором та національним законодавством. Так, ч. 3 ст. 1 МКУ встановлює, що якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана ВР України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені цим Кодексом та іншими законами України, застосовуються правила міжнародного договору України [2].

З цього положення випливає, що перевагу перед національним законодавством має лише міжнародний договір, згода на обов'язковість якого надана ВР України. Однак, у такому випадку воно суперечить положенню ч. 2 ст. 19 Закону України «Про міжнародні договори»: якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору [3]. Таким чином, встановлюється пріоритет міжнародного договору перед національним законодавством незалежно від того, надана згода на його обов'язковість ВР України, чи він набрав чинності в іншому, визначеному законом порядку. Більше того, в останньому випадку такі міжнародні договори повинні б мати перевагу і перед тими, згода на обов'язковість яких надана ВР України, адже в такому разі вони є частиною національного законодавства України.

Враховуючи зазначене, вважаємо за доцільне до складу законодавства про державну митну справу віднести всі міжнародні митні договори, незалежно від способу набрання ними чинності, замінивши в ч. 1 ст. 1 МКУ словосполучення «з міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України» на «з міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку».

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44-45, 46-47, 48. – Ст. 552.
3. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 50. – Ст. 540.
4. Про приєднання України до Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів: Указ Президента України від 17.05.2002 р. № 446/2002 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 21. – Ст. 1010.
5. Буткевич О. В. Міжнародна договірна практика України і сучасне міжнародне право: питання відповідності / О. В. Буткевич // Науковий вісник дипломатичної академії України. – 2009. – Випуск 15. – С. 290–296.

УДК 347.2 (043.2)

Гнатів О. Б., к.ю.н.,
Тернопільський національний економічний університет,
м. Тернопіль, Україна

БУДІВНИЦТВО ЖИТЛА ЯК ПІДСТАВА ВИНИКНЕННЯ У ПОДРУЖЖЯ ПРАВА СПІЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Законодавець визначає легальними будь-які підстави виникнення права спільної власності, якщо вони не заборонені законом (ч. 3 ст. 355 ЦК України). Втім, закон не встановлює таких підстав. Через це для визначення підстав виникнення права спільної власності подружжя на житло необхідно застосовувати положення ЦК України про підстави виникнення права власності з урахуванням особливостей об'єкта (житла) та суб'єктного складу права спільної власності.

Створення речі (будівництво житла) зазначена у ЦК України першою серед підстав виникнення права власності. Незважаючи, на перший погляд, на простоту цієї підстави, законодавство встановлює певні особливості набуття права власності на новостворене майно, у тому числі і житло. Так, відповідно до ч. 2 ст. 331 ЦК України право власності на новостворене нерухоме майно (житлові будинки, будівлі, споруди тощо) виникає з моменту завершення будівництва (створення майна). Якщо договором або законом передбачено прийняття нерухомого майна в експлуатацію, право власності виникає з моменту його прийняття в експлуатацію. Якщо право власності на нерухоме майно відповідно до закону підлягає державній реєстрації, право власності виникає з моменту державної реєстрації. Через це у юридичній літературі висловлюються різні думки з цього приводу.

Зокрема, будівництво подружжям житла може здійснюватися різними